

Vårsvargen

Årgång 10 nr. 1, utkommer med två nr. per år juni & dec.
JUNI 2003 NÅS HEMBYGDSFÖRENING PRIS 30 KR.

*En kaffepaus i slätterjobbet i Vinbergets fäbodur 1936.
Med ryggen mot kameran Utby Lars och Utby Olle, mannen med
kaps en sommargäst, därefter Utby Brita, den serverande damen är
också en sommargäst, därefter ser vi Utby Kalle, Öst Olle och
längst t.h. Utby Lasse.*

Kort och personbeskrivning från Utby Olle.

I Åkes efterlämnade papper fanns även dessa .Avskrivet av Åke 2001.

"Jont Anders Larssons egen levnadsbeskrivning" (del 1 – 3 av 5.)

Född 1844 av hemmansägaren Dunder Lars Ersson och Stina Larsdotter vid den s.k. Jonttappan vid Nåsen. Mina föräldrar flyttade därifrån till Malmsta 1851. Jag var då således 7 år. Mina minnen från dessa 7 år framträda ännu livligt. Då jag var så liten att mina ben icke kunde bära mig blev jag nästan vettskrämd av en gammal gubbe med ett oberett torkat kalvskinn, en annan gång av en s.k. julbock med tunga av rött vadmal. Vid 5 års ålder kunde jag obehindrat läsa abc-boken och kunde trosartiklarna och fader vår utantill. Stod på god fot med färdfolk vintertiden, vilka vid nedresan från Lima, Malung och Äppelbo till Falun eller andra orter och åter hade för sed att taga nattkvarter hos oss. På golvet utbreddes råghalm till bädd och under medhavda storpälsen tillbringades sovtiden. 4-tiden på morgonen skedde uppstigandet och i den öppna spisen stektes fläsk och medhavd potatis, varefter frukost med ingredienser ur färdspannen inmundigades. Jag fick av dessa goda människor en och annan godbit av fläsk och tunnbröd. Under denna tid var husbehovsbränning tillåten och jag hade uppövat mitt smaksinne att förtära den med brännvinsångor impregnerade deg, varmed skarven i brännvinspipan och hatt tätades. Brännvinet var vidbränt och odestillerat och det utgjorde i mitt tycke den högsta njutning. Vid 6 års ålder skulle mina 2 bröder giva mig bot på ett i deras tycke snillrikt sätt. En söndagsmorgon innan de gingo till kyrkan satte de sin plan i verket. Bjödo mig på det ena glaset brännvin efter det andra och när smaksinnet reagerade uppblandades brännvinet med sirap varefter smaken förledde mig att gladeligen gå deras önsknings till mötes. Följden blev att jag blev dödssjuk, kräktes återstoden av dagen och natten och trodde jag skulle dö. Dagen därpå blev jag tillfrågad om jag ville hava en sup, men i min harm över denna tvetydiga välmening sade jag nej oaktat jag kände en obruten böjelse för ett ny rus. Jag höll mitt nykterhetslöfte till konfirmationstiden ej av påverkan från min omgivning eller inre övertygelse om spritdryckernas skadlighet, utan av den omständigheten att jag ville visa att även i en ynglings själ kunde danas karaktär.

Min mor steg upp vintertid omkring 4 tiden varje morgon, gjorde upp eld i den öppna spisen och av den därigenom i spisen åstadkomna belysningen utförde hon sina sysslor med kardning, spinning och vävning till omkring 6 tiden då göromålen med utfordning m.m. i ladugården måste utföras eller och måste modern med tillhjälp av någon av de manliga familjemedlemmarna slagtröska havren och detta även om den strängaste köld var rådande. Belysningen under tröskningen utgjordes av torrvedsstickbloss lagda på en utanför logdörren uppställd sågbock eller hög stubbe. Frukten för eldfara hade ingen och det är för mig en gåta huru detta vårdslösa handskande med eld kunde avlöpa lyckligt. Eldblossen lades ofta på trösklarna till foderhusen när hämtning av foder till ladugården skulle företagas. Vid 7 års ålder flyttade vi till Malmsta. Gården därstädes var i det närmaste kringbyggd. På norra sidan boningshuset bestående bestående av stuga på östra sidan, inbyggd förstuga med kammare i mitten och den s.k. nystugan på västra ändan. I

stugan öppen spis, väggfasta bänkar, ett av en enda bred planka tillverkat säte med 4 runda ben som ock tjänade som matbord. Säng med och en så kallad De som ej hade sängplats i stugan inrymdes vintertid i ladugården och om sommaren i stallet i mot väggen fastspikade sängar. På västra sidan vedbod, stall med portluder och trösklada, väster därom fåhuset. På södra sidan 2:ne harrburda med svale och två rum vardera, låga dörrar och höga trösklar. På östra sidan stugubyggnaden från Nåsen av vilka den norra delen finstuga och en liten kammare hade golv – under östra rummet var källaren belägen. Stolpboden öster om denna stuga och badstuga norr om boningsstugan.

Vid fyllda 8 års ålder började jag min skolgång i Nederborg. Skollärare O. Falk, en nitisk, praktisk och duglig lärare. Barnantalet omkring 100. Jag hade i hemmet lärt hela katekesen och bibliska historien utantill och kommen till skolan läste jag upp mina läxor i en följd så länge jag kunde hålla andan, utan ringaste hänsyn till punktering, skiljetecken och satser. Jag fick bakläxor ej för min okunnighet i utanläxor utan för mitt bristande förstånd om de enklaste regler för en rätt innan- och utanläsning. Mina föräldrar ansåg alla böcker med undantag av bibel, psalmbok, bibl. hist. och katekes för ett otyg. Svensk historia och räknelära fick jag slutligen, men för inköp av svensk språklära fanns varken vilja eller resurser. Men jag klarade mig på det sättet att jag av en kamrat under middagsrasterna fick låna en sådan som avskrevs och begagnades. Skolformen hade då en helt annan läggning än nu. Barnen sorterades i läxlag och de med lika utveckling och kunskaper utgjorde ett sådant. Det högsta förhördes och undervisades av läraren, de övriga av s.k. monitorer, utrangerade från ett omedelbart högre läxlag.

På väggarna hängde en mängd stora på papp uppklustrade tabeller, dels för stavning dels för renläsning. Omkring de tabeller som skule inläras för dagen eller flera dagar placerades läxlaget bestående av 6 à 10 barn, om det nu i skolsalen fanns 8 dylika läxlag med olika tabeller och av dessa en del stavade och en del lästes rent på en gång så kan man göra sig en någorlunda föreställning om det oerhörda sorl som därigenom uppstod. Vid skrivning begagnades små på papp uppklustrade tabeller, Den främre bänken var plan med sidolister som fylldes av fin sand i vilken nybörjarna i skrivkonsten finga rita streck och ovaler. Sedan skrevs på griffeltavla. Sedan på papper med fjäderpenna och mitt bläck bestod av i vatten uppblött spindelväv. Ett obehagligt minne har jag kvar från min skoltid. En min skolkamrat Finsk Erik Kristoffersson som då bodde i närheten av Nåsen, hade för vana att vid älvstranden i Heden passa mig när jag på skridskor kom åkande med min kälke, kasta sig på kälken för erhållande av gratis skjuts och vid hemresan från skolan hade jag obehaget att nödgas skjutsa honom på min kälke – som han ej på några villkor kunde förmås att avstå från detta okynne så gav jag honom till känna att därest han ej genast lämnade mig i fred så skulle jag bestå honom en risbastu vid framkomsten. Han fann detta löjligt och otroligt, men vid framkomsten till Heden satte jag mitt hot i verkställighet, gav honom av ett smidigt björkris en i mitt tycke välförtjänt avbasning, som gick så mycket lättare att placera på rätt ställe enär vi då ej hade byxor eller kalsonger utan voro iklädda skinnkjortlar som lätt kunde lämnas den för avbasningen fria ytan på bakdelen tillgänglig. Han vrålade och tjöt så det gav eko i hela byn. Hans

far som från sitt hem fick höra sin sons nödrop skyndade emot honom och efter erhållen kännedom om våldförandet begav sig direkt till skolläraren Falk med anmälan om det skedda. Morgonen därefter då jag infann mig i skolan togs jag i förhör, erkände men uppgav sanningsenligt orsaken. Jag fick mitt straff i form av nedflyttning till abcdärierna och därefter ställd bak skolsalen på skamstolen. Finsk Erik gick fri och gladde sig över min ofärd. – Jag anser än i dag att jag förtjänade mitt straff men ock att Finsk Erik som upphovsmannen till det skedda bort få göra mig sällskap.

Under min skoltid dog min far i lungshot. Han var en stilla, trevlig och oförarglig man, ständigt under min mors toffel. Hon var en driftig och resolut kvinna. Under hennes stränga regemente fick jag smaka björkriset gång efter annan och jag minns hur det sved.

2 år före min nattvardsgång måste jag om somrarna valla boskapen och vid fåbodarna ensam mjölka, kärna, göra ostar och koka missmör, hålla kärnen rena, skura golvet och i allt företräda ett kvinnligt vallhjon. Min mor och jag som så voro ensamma sköta egendomen i Malmsta fingo arbeta mera än vad nu någonsin kan tro.

Ung och outvecklad måste kroppskrafterna jag hade tagas i anspråk med allt vad en kraftfull manlig individ hade att utföra, att få mig stå och tröska, slå på åker och äng och sätta upp hö var för mig ej någon lätt sak. Blev ofta sjuk av överansträngning, men som klemighet, medömkan och pjåsk voro främmande moment i dåvarande uppfostran av själsliv, så tillmättes dessa tillfälliga skröpligheter ej någon synnerlig uppmärksamhet.

Åren gingo och skolgången avslutades. Konfirmationsundervisningen började hösten 1859 och avslutades 1860. Min skolgång som börjades med så defekta förståndsgåvor, som förut antytts, hade under lärarens ledning utvecklats så till det bättre att jag under de för nattvardsläsningen lediga dagarna anförtroddes leda undervisningen för de mindre barnen vid Nederborgs skola. Som utrymmet var trångt och barnantalet stort flyttades jag med disciplar till gamla tingshuset. I mitt tycke var denna förflyttning ägnad att höja disciplinen, ty arrestrummet om än skröpligt borde för de halsstarriga och odygdiga utnyttjas. Anledning gavs att pröva vilken uppfostrande betydelse det kunde ligga inom dess väggar med ett flertal pojkar som ansågo under sin värdighet att lyda en jämnårig lärare gjordes experiment: de inmanades utan motstånd, modfällda och synbarligen ångerfulla. Som straffet borde anpassas efter förseelsens omfång och beskaffenhet så ansågs en kvarts timmes arrest som maximum, varefter de skulle utsläppas. Dessa bofinkar, fulla med upptåg, hade under tiden märkt att ett i taket befintligt större hål efter norra muren tillvinklade dem friheten och i tysthet försvann den ena efter den andra genom mellantaket, opp på vinden, ner genom trappan och ut på kyrkovallen, varefter de i lek med fröjd och gamman utplånade den sista skymten av ruelse över den nesa som dem vederfarits.

Eldningsproblemet i skolsalen löstes på det sättet att varje skolbarn varje morgon skulle från hemmet medföra ett vedträd, som någon av de större skolbarnen fingo sönderhugga. Skolbarnens mat bestod av naturlig söt mjölk i en kvartersbutelj eller tjockmjölk i en butt, havrebröd av grovt mjöl, smör, oskalad potatis eller potatisspannkaka fraktades i en liten näverkunt.

Levnadsbeskrivningen fortsätter i nästa nummer.

Här ytterligare en bild av **Bror Bodin från Stigsjö**. Det var 1906 som han var i Nås och ritade av en del hus som han senare kopierade på en hektograf. Detta är f.d. Lindgrens café i Nederborg. Hed Bror här plockat fram bilderna.

Axel Sundin var en lättsam prick och väldigt barnkär. Min mamma berättade att jag försvann ibland, när jag var liten, men hon visste alltid var hon skulle leta, uppe vid Sundins, där satt jag i Axels knä. Sedan hände samma sak med mina barn, de var ofta uppe hos Axel och Svea. Svea som kom från Nusnäs hade en jättestor trähäst som de fick rida på. Om Svea minns jag en gång, vi hade haft fest på Sjögåln och som vanligt dansade vi på köksgolvet, så korkmattan såg ut därefter. När de är på väg hem säger Svea; "nu Anna får du nog gå pund Söffa ö let ätt mônsträ på kôrkmatta" !!

Sjö Anna Sandviken.

Axel Sundin med sin fiol.

Elin Eriksson lärarinna i Hjulbäck från 19 ? - 1942.

Hennes sista elever var, enl. Hed Gunnar som lämnat kortet, i klass 1 Bajer Sven Larsson Hjulbäck, Hed Gunnar Larsson Utanhed, Grop Olle Nilsson Kvarnholn, och i klass 2 Bernt Blixt Hjulbäck och Kerstin Fröjd Sveden.

Detta är tredje delen, av en artikel i Mora tidning 1926, om Olof Linds hemkomst från Jerusalem efter trettio år.

Nu lät hon mig veta, utan närmare förklaring, att jag antingen måste bort från kolonien eller också lämna de befattningar, som jag med koloniens medgivande innehade. Jag blev efter kriget först agent och senare direktör för The American Express Co. i Jerusalem. Min lön hade jag samvetsgrannt redovisat till kolonien. Ansåg man det för fint, att jag hade egen bil, så borde det ha kunnat bedömas som en förmildrande omständighet, att jag köpt den av Vester och att jag till koloniens kassa inte blott återbetalat vad den kostat utan dessutom dit redovisat alla mina inkomster även av bilen. Jag svarade fru Vester, att jag skulle lämna allting, om detta vore fru Spaffords vilja. Hos The American Express Co var jag emellertid bunden av tre månaders uppsägningstid, som jag ansåg mig böra respektera. Under dessa månader uppvaktades jag av utskickade, som ville veta vart mina kläder skulle skickas, då kolonien inte längre ville veta av mig. Vart som helst, svarade jag. Men jag reste till fru Spafford, som alltid betraktat mig som en son. Nu låg hon allvarligt sjuk i Jaffa, men tog ändå emot mig och förklarade, att hon ansett mig som en son och önskade, att jag skulle stanna och hjälpa dem, som hjälpte kolonien i början. Jag reste med detta besked tillbaka till Jerusalem och tog åter mitt rum i kolonien i besittning och efter fru Spaffords uttalande vågade ingen driva ut mig. Även fru Vester visade sig förtjust över min hemkomst, men hennes glädje gick snart över. Jag kallades till henne, och hon undrade, om jag hade lust att resa till Amerika, där hon skulle kunna ordna så, att jag finge det mycket bra. Jag förklarade mig villig att resa om det vore för koloniens räkning. Men så hade hon inte menat. Hennes inflytelserika vänner skulle bara hjälpa mig till en fin plats. Jag svarade, att jag inte kunde finna någon mening i att jag skulle lämna en fin anställning för att söka efter sysselsättning i Amerika. Så fick saken vila tills det blev klart, att fru Spafford aldrig mer skulle stiga upp från sjukbädden. Då tillkallade fru Vester vittnen och förklarade därefter för mig, att eftersom jag alltid strävat efter att få arbeta oberoende av kolonien och själv disponera mina tillgångar, så skulle det nu vara slut mellan mig och kolonien. Jag fick en uppmaning att gå till Vesters affär och trodde att det gällde att kvittera ett understöd mot att jag frånsade mig alla krav mot kolonien. Men Vester endast bad mig att inom fyra dagar försvinna, om jag ännu hade några känslor för kolonien. Jag hade intet annat att göra än att giva upp kampen mot den självvalda ledningen. Jag vände mig till den svenske konsuln, min barndomsvän inom kolonien, men denne hänvisade mig att vid domstol göra mina anspråk gällande, då saken inte ansågs höra under konsulatets handläggning. Och så har jag vänt mig till den engelska advokatfirman S.O. Richardson i Jerusalem, som för min räkning företagit en utredning. Av denna synes framgå, att den Amerikanska koloniens

egendom och affär under fru Spafford livstid stod skrivna på henne, men hon hade avgivit en bindande förklaring, att det var för koloniens gemensamma räkning. Nu är affären registrerad i Vesters och Whittings namn, och det finns ingen förklaring motsvarande den Spaffordska. Jag vill ingalunda säga att här föreligger ett bedrägeri. Jag vill tvärtom tro att allt skall förvaltas korrekt, så länge Vester och Whiting leva. Men antag, att båda dö, vad finns då för rättssäkerhet för mina landsmän? Då jag kräver, att räkenskaperna skola framläggas, för att jag skall få min del, så gör jag inte detta för blotta pengarnas skull. Men jag gör det därför att jag förstår, att läggs papperen på bordet, så att min del blir klar, då har också mina landsmän sin rätt och del, vad som än händer. Fru Spafford var för sin del inte främmande för den tanken, att sammanlevnaden kunde komma att upphöra och de olika familjerna inom kolonien komma att bo var för sig med fortsatt församlingsgemenskap. Jag skall inte profetera, men nog har utvecklingen gått i den riktningen. Och det har kanske en symbolisk betydelse, att den förra klangfulla ungdomsmusiken inom kolonien tystnat. Medlemsantalet är nere vid ett 80-tal, men de flesta äro gamla eller barn. Männen i sin bästa arbetsålder är snart inte fler än ett dussin. Åtskilliga har lämnat kolonien. Det innebär inte ståndpunktstagande i kontroversen mellan amerikanska kolonien och Olof Lind, att den senares relation av saken här återgivits. Det vore inte mer än mänskligt, om framställningen påkallade en belysning även från andra parten. Men skulle det visa sig, att hans utredning är riktig ifråga om rättsförhållandet mellan ledarna och kolonien, så torde det svårligen kunna förnekas, att han i sitt trygghetskrav företräder ett svenskt intresse. Klarhet på denna punkt skall sannolikt inte utebli. Vad mig själv beträffar, slutar herr Lind, så betraktar jag mig alltjämt som medlem av kolonien, även om jag drabbats av fru Vesters och herr Whittings onåd, det synes närmast vara dessa, som stå i spetsen för åtgärderna mot mig. Det har gått mig väl i händer, även sedan jag från april 1923 på egen hand nödgats söka min utkomst, bättre än jag vågat hoppas. Det oinskränkta förtroende, som visats kolonien av Ismael Bey El Hussein, American Colonys gamla beskyddare och en av stadens främste män, hade jag på intet sätt förverkat. Jag inbjöds att taga min bostad i hans hus, och så slumpade det sig så, att jag kom att etablera mig alldeles mitt emot Vesters affär. Jag följde en filmfotograf och lärde mig hans konst, förvärvade hans kamera, och har sedan själv tagit filmer från Palestina samtidigt som jag förmedlat försäljning av filmer. Och såvitt jag förstår, finns det förutsättningar för ett betydande handelsutbyte mellan Sverige och Palestina slutar O. Lind.

Detta var alltså sista delen av tre om Olof Linds hemkomst från Jerusalem 1926.

Från Rune Hedemo Krakerud och Gräsberget kom denna påminnelse, att historien om Olof Lind och "Hemma från vallfarten" inte är slut i och med föregående sidas berättelse. I Näsvargen juni 1996 fortsätter historien om honom under rubriken "Från Jerusalem till Nås, för att hämta sin brud", vilket hände den 16 sept. 1933.

(Den tidning kan den intresserade beställa av Hed Gunnar, red. anm.) Och Rune fortsätter, den berättelsen slutar med hur Olof Lind tillsammans med sin unga hustru börjat färden till ett för bruden okänt mål, Jerusalem. Där väntade ett vackert hem med många rum och dansgolv på taket, som Olof Lind byggt tillsammans med sin två år yngre bror Lars. Denne var sedan sex år tillbaka gift med Effie Yantiss, en medlem i kolonin. Hon hade kommit från Kansas till Jerusalem 1896. "Min hustru fick det bra där" säger Olof och fortsätter, "hon disponerade en Packard, medan jag själv hade "den lilla bilen", men hon trivdes ändå inte. Jag var ute på mitt håll och arbetade. Hann inte så ofta till henne och hon blev nog lite ensam. Så kom kriget och hon flyttade hem till Björbo och det blev skilsmässa. Olof Lind bröt sig relativt tidigt ur kolonin. Han började försörja sig på olika sätt. Han blev guide för turister, han sålde fotografier till dem, och han köpte upp mattor och antikviteter i Damaskus och sålde. Han ägde 22 kameler och red omkring med turister i öknen. Ett tiotal år hjälpte han Chicagouniversitetet med arkeologiska utgrävningar. Efter andra världskriget måste han fly ur landet. Medan bomberna haglade över hamnstaden Haifa flydde Olof Lind ur det Heliga Landet. Från Haifa tog han sig med roddbåt ur den sönderbombade hamnen till ett svenskt fartyg på red- den och så småningom kom han till Sverige. I Sverige stannade han till 1957. Han arbetade som guide och som amanuens vid Historiska museet. Men det går inte att "komma upp sig" i Sverige. Han tröttnade på fosterlandet och utvandrade för andra gången. Nu till USA, där han först bodde hos sin bror Lars i Connecticut. Sedan kom han till Texas och de sista åren bodde han i Statesboro i Georgia fram till sin död 1971.

Men Rune påminner oss om mera... år 1964 kom "två äkta Ingmarssöner" till Nås och Ingmarsspelen. Det var Olof Lind och brodern Lars tillsammans med Lars hustru Effie. Alla tre är sedan några år bosatta i Amerika. Titt som tätt har Olof Lind gjort besök i hemlandet "femton gånger ungefär" och har under hela sitt innehållsrika liv varit svensk medborgare. Som ett tack för detta hade Olof Lind vid ett tidigare besök i Sverige till svenske konungen överlämnat en äkta mat- ta från kolonin. När han besökte sitt barndomshem, varifrån han utvandrade 1896 kände han inte riktigt igen sig. Brunn, källare och fjös var borta. "men var är berget vi åkte kälke ifrån?" frågade han sin följeslagare, en vän från barndomen. Du står på det, blev svaret. Det var inget berg sedan han blivit vuxen, bara en liten kulle.

„DIREKT TILL DITT
BATTERI MED VÅRA
LADDARE....

VI UTVECKLAR OCH TILLVER-
KAR BATTERILADDARE FÖR
STÄDMASKINER OCH RULL-
STOLAR.

 **Swede
electronics**

TELEFON 0281- 30 400
FAX 0281 - 30 666

En slåtterdag vid Vin-
bergets fäbodrar 1936.

De två sittande da-
merna är sommar-
gäster. Mannen på
slättermaskinen är
Utby Kalle, stående
bakom är Utby Bri-
ta, Öst Olle, Utby
Lasse och Utby Olle.

Foto från Utby Olle.

VI HAR
SOM VAN-
LIGT VIR-
KET TILL
MAJ-
STÅNGEN,
POTATISEN
TILL
SILLEN VI
HAR
MJÖLKEN
"DAGEN
EFTER"

KATRINAS GÅRD

...VI ÖNSKAR ALLA ER LÄSARE EN
TREVLLIG OCH SOLIG SOMMAR !!!

telefon 0281-30102 el. 30078

mjölk potatis skogs

Sjö-nostalgi.

På våra då je kôm tå Nås
då sätt je mä på trappa ô frågä hur ä mäs,
Då svarä ällihopâ, syren, verandadöra ô pion
ällä kân dôm berättâ öm sän situation
Syren e litä missnöjd för hân vart klippt i fjol,
Verandadöra tickt nog ho a fått för mittji sol,
Pion hân e dân endâ sôm je tro må riktigt bra
fast hân e full i mördöt på ällä sinä blan.

Men nog sô va hä alens då gåln va full i fölk
Ô fuglär fanns ti tränar ô ti varendâ hölk
Sjösä fullt i krittur, båd storä ô små
ô tuppän sprang ätt hönor precis varendâ vår.
På sömmörn då vi råkäs minä bröt ô je,
vi a sô mittji språk öm sô herre min je.

Sjögården i Tyna, 25 maj 1930..

I fjol va barn ô barnbarn ô hela släktä där, då stog hä int på
förrn täppa ho va rensâ frå både busk ô strå.
Sen hä va fälut, då ställb vi tå mä fest
mä ällä vårä ättlingär, sôm frå Sjö Lars e en rest.
Då satt nog vårat upphov ô flintä i sän himmil
ô tickt nog hä va role tå si på slecket vimmel !

Sjö Anna Sandviken.

För tillfället svetsar och automat- svarvar vi:

- Delar till Volvo lastbilar
- Delar till postens cyklar
- Delar till ABB:s utrustningar

**Vi är underleverantörer åt ABB, FCMC,
(PLÅTMEKANO), Monark, Sepson och samhall m.fl.**

SVETS I ego

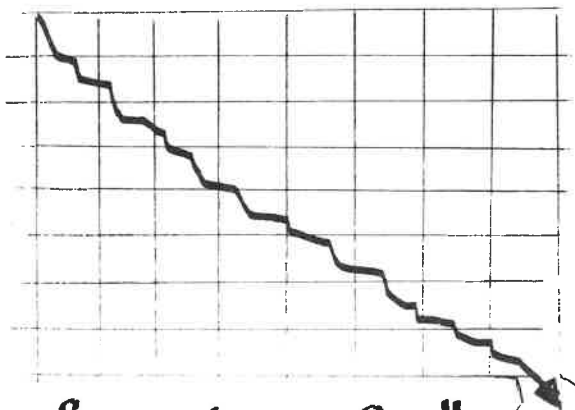
Industrihuset, 780 50 Vansbro, Tel 0281-10969

Konfirmation och första nattvardsgång i Nås kyrka 29-30 maj 1937.

Flickorna från v. Ingrid Berglund, Anna Nilsson, Tappjons Anna Andersson, Lej Jenny Eriksson, Sjö Anna Larsson, Karin Gunhild Johansson, Kerstin Roström, Wera Lagerbäck, Maj-Britt Carlsson, Bajer Britta Larsson, Helga Elvgren, Måns Anna Eriksson, Ellen Larsson. Pojkarna från v. Lissjanis Anders Andersson, Sus Ivar Wilhelmsson, Ingmar Hallqvist, Ingemar Larsson, Gummas Ingmar Larsson, Lissjanis Bertil Olsson, Mats Ernst Andersson, Halvars Gösta Eriksson, Bengt Svensson, Karl Lindgren, Gärds Ernst Olsson. Konfirmationspräst Alfson Sperring. Kortet kommer från Gummas Ingmar.

... SOM NI SER SÅ HAR ...

...VÅRA PRISER PÅ DÄCK
TAGIT SAMMA VÄG SOM
BÖRSEN - BRA VÄ!!

**BIL & MASKIN I
DALA-JÄRNA AB**

**TEL. DALA-JÄRNA 0281-13344
NÅS 0281-595700**

... NU ÄVEN AKUT ...

**HJULBÄCKS
BYGG HB.**

**TEL. 0281-30172
070-3553349**

Invigning av
IOGT:s ORDENSHUS I NÅS 1917.
Ur Anna Liljegrens minnen och upplevelser återberättade
av sonen John

När jag gick i folkskolan kom jag med i ungdomslogen, berättar mor Anna. Innan ordenshuset byggdes höll vi till i ett kapell vid Jontes vägen, det revs sedan.

Jons Pär i Närsjö var ledare för hela IOGT-verksamheten. Han var skollärare och han gick den långa vägen från Närsjö till Nås vid alla IOGT-möten. Julia Severin hade hand om ungdomsverksamheten. Hon höll söndagsskola för att få med småbarnen. Hon bodde bakom Byns på Sveden, hennes man var skraddare. Han sydde både kostymer och nåsdräkter. Anderses Ingeborg tog sedan över efter Julia.

När man blev 15 år fick man gå över till "stora" logen. Det var så högtidligt när man skrev in sig, då fick man lära sig en lösen och den måste man kunna sen för att bli insläppt på logemötena.

Före invigningen av det nya Ordenshuset hade vi mycket arbete med att göra fint. Jag sydde gardiner, vita linnegardiner med hälsöm. Det var fyra höga fönster på varje sida av lokalen så vi måste ha stege vid uppsättningen, mamma hjälpte till. Lokalen värmdes upp med två järnkaminer. Pojkarna sågade ved och flickorna bar in. Det gick åt mycket ved, vaktmästaren måste elda hela nätterna för att få varmt i den stora lokalen på vintrarna. Vid städningen bar pojkarna in vatten och flickorna skurade golven. En hörna i köket gick in under trappan till vaktmästarbostaden. Axel Forsberg satte upp ett hyllpapper under trappan så att det inte skulle komma ned skräp i kaffekopparna, som stod på ett bord därunder, när någon gick i trappen.

Jag var med i kaffekommitén och serverade kaffe vid invigningen. Kaffe borden var dukade i lilla salen. Vi spelade också teater, till invigningen hade vi övat in "Prinsessan Snövit". En av Eriksson-flickorna var Snövit, Elsa Backman och jag spelade hennes biträden, Bina och Dina. Den pjäsen turnerade vi sedan med både till Björbo och Mockfjärd.

Vaktmästaren hette Jons-Pers Erik, han och hustrun Elida bodde i en tvårumslägenhet på andra våningen. Där fanns också ett extra rum för besökare, föredragshållare och andra. AO:s Erik tog över vaktmästarjobbet efter Jons-Pers Erik.

IBörjan kom Martin Weis och John Klarkvist från Mora med en projektor och visade filmer. Senare fick vi en egen projektor och då skötte Anderses Olas Erik visningarna från ett rum bakom läktaren. Jag kommer ihåg att småbarnen tyckte om att sitta på läktaren vid filmvisningarna och därför måste vi alltid ha någon däruppe som vaktade så att ingen ramlade ned över det låga räcket.

Tä skrev diktär på Nåsmål ho ådra ho saknäs
för olar döm far både främtäs ô baktäs,
men nog vorä role tä frästä,
men tänk, ôm int olar vär lästä.

Je drist mä ändå, få si hôn hä vär,
hä skull ju kun handla ôm blommôr bär
men dôm a så mångä skrev ôm förut.
Hôn skâ je hitt på, je tro hä ta slut !!

Sjö Anna Sandviken.

Från Grund Bengt Andersson i Hosjö Falun, kom ett brev med

bl. a. detta innehåll.

Något år på 20-talet tjänade Jungens Elsa piga hos fortsmästare Thelin i Bergslagets tjänstebostad på Skansbacken. En gång när hon får se Sveds Erik d.y. ute på granngårdens tun, ropar hon: "*kôm hit Erek, få du sitt pi knä å mä*" Erik; "*Je ent liu, je skâ söp tå gåln fôsst*".

På ett band hos Landsmålsarkivet i Uppsala berättar Byns Lars om Nåsfinnarna att de hade sina fasta kyrkkvarter i olika gårdar framme på socknen, när de skulle dit på gudstjänst. Eftersom de i regel måste gå till fots, måste de övernatta i sina kvarter. Där hade de också sina finkläder. Det rådde ett gott förhållande mellan gårdarnas folk och finnarna. "*Värä finnär*", sade man. Lars berättade vidare ungefär så här; "*Sôm lenä tå dässe finnär vart smått förmögnä, för på finnmårtja bodd dôm ju så händut tä för tä tjän pänningär, ô sô bodd dôm sô ohändut tä för tä gör å mä dôm. Hä fanns ju int nôrä skiltfönster där int !*"

Krig lämnar ju efter sig en hel del tekniska innovationer. Efter andra världskriget kom t.ex. oljeställen i ropet som pålitliga skydd mot väta. Byns Lars prisar deras effektivitet mot väta; "*Ôm ân a ett slikt oljeställ, då kân ân sätt sä ti en våttlokä ô dräck kaffe*"!

Tupp Erik d.y. från Storbyn är en gång före skolåldern med sin mamma på besök hos sin moster Lissjanis Kristina, vår granne (där Margit och Vicke Dalmansnu bor). Erik och jag skryter på småpojks vis över våra respektive fäder. Ända tills Erik klipper till med följande: "*Männ fur, hân kân sutt ivir dätta tatjä, hä kân je tal ôm för dä!!*" Högre än så kunde tyvärr inte min far hoppa. Om ens så högt.

...DEN HÄR BORDE VÄL RÄCKA
TILLEN STOR DEG!!

...vi blandar inte bark i brödet ännu...

...men om du vet hur barkbrödet
gjordes så är vi mycket intressera-
de, ring Karin !!

PYRAMIDBAGERIET
Telefon 0281 – 133 90
Fax 0281 – 133 30

**Studiecirkel om
Närsjö 1988.**

Fr v. Anna-Greta
Olsson. Anna-
Britta Johansson,
Ester Andersson,
Ingmar Näsell,
Orr Kari, Räf Erik
Gustavsson, Erik
Blixt. Främre rad;
Lissjanis Lars Ols-
son, Räf Anna
Gustavsson, Erik o
Juga Lissjanis,
Bror Schedin

Foto och person-
uppgifter fr Bo Ols-
son Dala-Järna

Nickusboa

Välkomna till jubileumsfest!

Nås Hemslöjdsförening fyller 50 år

KALAS vid NICKUSBODEN

LÖRDAGEN den 5 JULI mellan kl. 10 och 14

Butiken hålls öppen och vi dukar upp kaffebordet.

Slöjdare i arbete visar sina hantverk och alster.

Dräktparad där nåsdräkten i olika varianter visas.

Föreningens 50 år presenteras i en kort historik.

Musikalisk underhållning av

Nås spelmanslag

Margareta Jonth & Leif Lyttkens

Förgyll gärna kalaset genom att komma klädd i dräkt!

Nås Hemslöjdsförening hälsar välkommen till en dag att inspireras,
imponeras och glädjas åt all handaslöjd som bedrivs!

För att undvika trängsel är vi tacksamma om parkeringen vid skolan/sporthallen används.

NÅGOT OM JUBILAREN

Nås Hemslöjdskommitté bildades 1953. 1959 bildades Nås Hemslöjdsförening, ekonomisk förening. Sedan dess har föreningen varit medlem i Dalarna Hemslöjdsförbund och haft mycket stöd från hemslöjdskonsulenterna. Sedan 1960 är föreningen också medlem i Svenska Hemslöjdens Riksförbund, SHR.

Nickusboden, som kom på plats 1958, slog upp sina portar till butiken året därpå. Sedan dess har den inbjudit alla att inhandla högklassiga slöjdalster av olika slag till nytta och glädje. Här kan intresserade få upplysningar om nåsdräkten och köpa material till den. En vävstuga, öppen för allmänheten, ryms också under taken vid Nickusboden. Föreningen har 64 medlemmar varav ett antal intresserade regelbundet samlas vintertid till trivsamma arbetsmöten i Nickusboden. Då arbetas för att stödja hemslöjdsföreningens verksamhet. "Oron", en takkrona av halm, tapet- och näverstycken, hör till arbetsmötenas produkter. Den erhöll 1989 utmärkelsen "Utmärkt hemslöjd". Textilier som producerats av föreningen och dess medlemmar finns att se bl. a. i Nås kyrka, på Falu lasarett, i Nederborgs skola, i Riksdagshuset och i American Colony Hotel, Jerusalem. Genom kurser och ett otal utställningar inom och utom kommunen har slöjdalster, såväl nytillverkade efter gamla modeller som nyskapade utifrån gamla tekniker och mönster, skapats och visats.

Föreningens första ordförande, Ingeborg Matsson, konstaterade i ett tal, som hon höll 1958 att handslöjden i gången tid hade en större plats i hemmen. Hon fortsätter: "Vi gläder oss åt att skapa något med våra händer, vi känner trivsel och arbetsglädje" "Dessutom syftar väl innerst allt sådant här arbete till att bevara och vidmakthålla en fin gammal nedärvd kultur och att giva den i arv till kommande generationer." Säkerligen kan vi alla, oavsett arbetsmaterial och -teknik, känna det som Ingeborg beskriver i sitt tal. Kan vi annat än instämma idag?

Greta Matsson har funnits med i styrelsen under föreningens alla år. Hon erhöll Vansbro kommuns kulturpris 2002 "för hennes mångåriga gärning inom hemslöjden i allmänhet och vävkonsten i synnerhet. Genom hennes försorg har en kulturskatt i form av äldre vävmönster räddats till kommande generationer. Hennes vävar har varit representerade på utställningar runtom i landet och vid offentlig utsmyckning av såväl lokala som utländska institutioner.

Nåsmålskryset nr 7.

Här kommer ytterligare nåsord. Lista ut deras betydelse på svenska, ringa in och skicka svaret till:
Nåll Lassé, Nårsjövägen 10B, 780 53 NÅS senast den 1:a november 2003! Pris den/de som har mest rätt.

1.	körrvklipå	1. Omkullvält vedhög
x. Redskap att hålla isär fjälster m vid korvstopning
2. Ituskuren korv	
2.	glannsk	1. Sur; syrlig
x. Dum i huvudet
2. Blank; slät; polerad	
3.	makkåt	1. Insektsbett el -styng
x. Maskföda
2. Lite glad	
4.	blesä	1. Märkvärdigt klädd kvinna
x. Pannben
2. Sära på benen	
5.	frö	1. Ömkyla; förfrysa
x. Frö; korn; kärna
2. Utsåde	
6.	jöl	1. Göl; djuphåla i mindre ström
x. Struntprat; bladder
2. Slask; blöt sörja	
7.	iu	1. Ihålig
x. I-formad
2. Idog; flitig; tidigt igång	
8.	hötó	1. Sprattlig person
x. Hytta; hötta m näven
2. Hötapp	
9.	grommlu	1. Grumlig; oklar
x. Ötydlig; som mumlar
2. Grov; ohyfsad	
10.	bengå	1. Äldre mystisk ritual
x. Skämtsamt för promenera
2. Gå fort med hård hållsättning	
11.	drånnjil	1. Kil för klyvning av virke
x. Slag; smocka
2. Lång och gånglig yngling	
12.	läbbå	1. Ordna sig; klarlägga
x. Lägga timmer tillrätta
2. Ordna spunnen ull i högar	
13.	drōnå	1. Sakta råma
x. Liten höna som ännu ej lagt ägg
2. Trampa såd	q = sje-ljud
c = tje-ljud
l̄ = tjockt l
ŋ = ång-ljud

Namn

Adress

Postadress

Här är svaren på kryss nr 61. Tyvärr hann jag inte få till något kryss till decemberupplagan, men nu är det som det ska igen. 13 rätt närmar sig allmer!

1. morländels
1. Morländ, omland
x Påmer till ett allt
2. Läslärande
2. mökklle
1. Puhkeshiet
x Mycket
2. Ete
3. dunnei
1. Dunne, någö
x Linket, fuktigt, skårt
2. Trängig
4. esorn
1. Pihla-viel-Haale
x Gøtt
2. Edsvoren
5. hippu
1. Ghycklig
x Håslaktig
2. Nary, lullbrud
6. hartuppå
1. Kartof, Antennans diocan
x Hærryrtia, Campylotahtu
2. Svinnna-nom-ett-hare
7. lågöhr
1. Lången, Væssennu-vittis-tidoo
x Kårkåhr, Emporetan-riiguan
2. Stenåhr, Rubus saxatilis
8. annti
1. Mæsteln
x Jukt, stress
2. Jela-ha
9. fakó
1. Praktia, ro
x Børka-tråd
2. Skeda-fover
10. vressk
1. Skak-ang
x Jærnhålgv vatten i myr el. kår
2. Tjærvæl
11. barnå
1. Vålle-nen-som-vill-mycket
x Armand, avsedd
2. Mårg-tråd
12. skrokka
1. Tjæderhåna
x Næverkopå, tillfällig nåverkopå
2. Jætern-håtern-ef-erwedd-för-håat
13. nåppöle
1. Nåppen-ått
x Bæspet
2. Nått [och Jærnt]

Merländels kan det vara mökklle med dunnei i Lången... Esorn ska man nog se till att man inte är om man är hippu, då kan det gå på lok. Hartuppå liknar på svenska en kartof, men inte i Näs och där går växer inte på taget, om nån nu trodde det.

Månn lå kånu vär e fæslen annti få fakó ivir vressk då å va årna ösa må e skrokka som nåppöle va tått!

Så här gick det förra gången:

- 12 rätt: G. Eriksson, Snjóðin i Jærntå
- 11 rätt: Annå Willmån, Rågnvålljen innve Næsn, Bons Birgjer i Ulaecörör
- 10 rätt: Hølpers Errké i Jubåkk
- 9 rätt: Lilimor Sandström på Finnöna, Arnålds Iren i Fåke, Ingv-Britt Bærsten i Vånnströna, Bons Britå i Ulaecörör
- 8 rätt: Linnågrens Ann i Lunnå, Børgje Hulgeren i Skåthun i Jærntå
- 7 rätt: Fållæns Weiné i Båstia
- 5 rätt: Carin Ellasson i Børrgshæa
- 4 rätt: Mæccle Birgjer i Vånnströna

GRATTIS till Snøbyn den här gången! Kanske haft hjälp av "Ordalångd på Jærntåttå"?? Mørrmors Pitte kommer på ett eller annat vis inom kort!

Linnågrens Ann tyckte det var svårt och lippade för egen del på 2 rätt, men lyckades ändå få 8 rätt! Det är inte dåligt, må jag säga!

Hon frågade också var jag får tag på alla gamla ord! Jag hade förmånen att ha en mörmor som var ett levande uppslagsverk och från henne snappade jag upp en mängd ord och uttryck, liksom från många äldre i min barndom. Sen har jag ju forskat en hel del i det också, bland annat på Språk- och Folkminnesinstitutet i Uppsala, SOFI. Samta ti det hela tiden kommer någon och säger: "Har du hört det här ordet eller uttrycket?"

Kom gärna igen fler med mer ord, allt uppskattat!

Lycka till med det nya krysset!
Nått Lassé på Legolånnå

**På maskerad
hos Majken
och Börje
10 april 1943.**

Från v. i den övre raden:
Tysk Gunnar, Bons Bir-
git, Sven Brus, Åke Brus,
Gummas Ingmar, Bajer
Karin, Jöns Olovs Börje,
Bons Birger, Olers Brita,
okänd, Dopp Ragnar,
Jöns Olovs Majken, en
norrman ?,
Mellanraden fr.v.: en
norrman ?, Karin Brus,
Tupp Karin, Lindal?,
Greta Brus, Nedre rad fr.v.: Tupp Erik, Erik Blixt, Gärdspers Einar, Greta Matsson, Holpers Erik.

Kort och data från Gummas Ingmar, Åshammar.

**NÅSVARGENS STORA SOMMARYL GÅR TILL NÅS HEM-
SLÖJDSFÖRENING SOM I JULI FIRAR 50-ÅRS JUBILEUM !**

**Vi har stor tvätt-
hall med högtryck
och varmvatten,
som även tar last-
bilar och bus-
sar !!!!!**

**Vi har stor
"gör det
själv-
verkstad"**

**Vi har fullt utrustad ser-
vicebil med kompressor
och svets !!!**

**Vi har lastbil för
transporter av
olika slag !!!**

**Vi har sågat vir-
ke till salu !!!**

**Vi åtar oss avverk-
ning och gallring av
skog samt fram-
körning till väg !!!**

**Vi har hydraulslangar
alla dimensioner !!!!**

**Vi tillverkar lastväxlar-
ramar och containers !!!**

NÅS INDUSTRICENTER AB

NICAB

TEL. KONTOR 0281-303 30
JAN-ERIK 070-321 53 02
PER-ANDERS 070-321 53 01

Utdrag ur
”Dagbok över fotvandringen i
Dalarna sommaren 1884.”

Utarbetad af E. Th. Flingberg.
(Delen i Näs 22 – 28 juni)

D 19 juni. Bröto vi upp från Gustafsström. Fredrik och Friberger rodde till Sundsågen, varifrån vi tågade till Tyfors, der vi gingo upp och helsade på fru Lindstedt. Efter att af henne blivit bjudna på saft, tågade vi vidare till Quarnberget, der vi gingo in i en stuga och drucko vatten. Gustaf och Svalling köpte der en kaka bröd, för att stilla sin hunger, hvilken hos mig ännu ej börjat känna af sig. Från Quarnberget hade vi en mil kvar till Sågen, målet för vår dagsresa, men kommo vi alla överens om att denna mil var lika lång som två andra. Äntligen kommo vi fram till Sågen kl. 7:45 och hade då marscherat i 4½ timme, under hvilken tid vi tillbyggat 2½ mil. Sedan vi förtärt en särdeles välsmakande supé, satte vi oss ute på verandan, der Andersson bjöd på cigarrer, kaffe och punsch. Efter detta tågade vi in i vårt af Andersson anvisade rum för att njuta af en välbehövlig sömn.

D 20 juni. Kl 3 på morgonen vaknade Gustaf och jag, båda beklagande oss öfver den oerhörda värmen, som våra mjuka bäddar förorsakade. Jag beslöt därför öppna ett fönster, försökte först med det ena, sedan med det andra, men en list som var påspikad utifrån gjorde dessa försök fruktlösa, tills jag slutligen lyckades mästra sönder en ruta, hvilket förorsakade ett väsen att de flasta af husets innevånare vaknade. Men efter detta sofvo vi godt. Efter frukosten förtärdes champis och hördes musik, klockan ½12 tågade vi med en god matsäck, hvilken bars af vår väguisare, till Äppelbo, der vi på ett gästvänligt sätt blefvo mottagna af kyrkoherde Engberg.

D 21 juni foro vi kl ½2 på en sämre sorts raphöna till den 2½ mil från Äppelbo aflägsna Järna kyrka. Derifrån gingo vi till Snöån, der vi lägo öfver natten hos inspektör Broberg.

D 22 juni gingo vi till Näs. Den väg vi vandrat var 1,2 mil. Framkomna till Näs togo vi in hos herrskapet Wählstedt, hvarst vi på det mest gästvänliga sätt blefvo mottagna. På aftonen kl 4 reste herrskapet Wählstedt på ett barndop, men det hindrade ej att herr Wählstedt framsatte en låda cigarrer och en karaffin punsch till vår disposition. På aftonen gingo vi till Storstens Hålfvar Hålfvarsson för att anmäla vår ankomst och underrätta honom att vi voro ulla att såsom folk, eller

rättare sagt brölpsgäster, tjenstgöra vid hans bröllop, hvilket skulle firas under midsommarhelgen. Vi sitta nu alla tre hos Storstens Hålfvar träget bidande på hans återkomst från en granngård (!), och för att fördrifva tiden sitta vi och skifva dagbok. Vi har nu väntat 1½ timme, men har under tiden Hålfvars syster bjudit oss på kaffe med mycket dopp – få se om Hålfvar ej snart kommer. Kommer han ej snart så tror jag bestämt att han är hos sin fästmö och har svårt att slita sig derifrån, saken är tydligen mystisk. Efter ännu en kvarts timmes väntande kom ändtligen Hålfvar, mycket riktigt åtföljd af sin fästmö. Hålfvar, en mycket god vän till Svalling, blef högeligen förtjust öfver vår ankomst och bad oss vara hjertligt välkomna på hans bröllops-ståt. Vi tackade naturligtvis och antogo bjudningen. Sedan vi hos Hålfvar ätit quäll och fått oss en cigarr på maten, tågade vi hem till herr Wählstedts bostad, åtföljda af Hålfvars farbror, Per Jakobson, en halftokig 72 års gubbe, med hvilken vi hade mycket trefligt under vägen.

D 23 juni tillbragte vi hos herrskapet Wählstedt. Vi rodde på förmiddagen i sällskap med herr Pettersson, efter att först hemma hos denne ha fått en cigarr och en cognac, upp till Storsten, der vi träffade vår vän Per Jakobson. Eftermiddagen förflöt under omvexlande chackspel, kroquetspel, kortspel, cigarrökning och punschdrickning.

D 24 juni gingo vi i sällskap med herrskapet Wählstedt kl 11 till kyrkan, der vi åsågo vigselakten. Derefter tågade man med brudparet i spetsen till prostgården, der saft intogs af några vissa. Efter detta gick man i procession ned till elfstranden, för att i båt tillbyggalägga vägen till Storsten. Under vägen från prostgården slöto godtemplarna sig till processionen i det de voro nog fräcka att sätta sig i téten. De voro 20 man starka och med en standardförare hvilken med cigarr i mun med stor säkerhet ledde tågets vidare framåtskridande. Framkomna till elfstranden satte man sig i en båt, för att anträda den storartade båtfärden, hvilken utgjordes af ej mindre än 22 båtar. Då man framkommit till Storsten började det egentliga bröllopsfirandet, hvilket här ej lämnas tid att utförligen beskrifva.

D 25 juni. Woro vi bjudna till Jägmästare Lindbom. Efter att hafva ätit frukost, gingo vi upp i Jägmästarens våning, der vi rökte och spelade vira. Tvänne herrar från Lindesnäs gästade Jägarn denna dag, de hade nämligen varit med på bröllopet, Wallin och Nathorsth Wallin, Svalling, Pettersson och jag spelade vira, Gustaf och Nathorsth schack. tills vi nältsläen blefvo bjudna

på middag hos Wählstedts. Sedan vi vid 6 á ½7 tiden slutat middagen gingo Wallin, Nathorst och Pettersson mot Jägmästarns vilja till Kronolänsman Karlström. Då de nödvändigt vill ha oss med, ansågo vi det ej vara olämpligt att följa med och medelst supning och kägelslagning fördrifva aftonen och halfva natten. Då gästerna voro resfärdiga begaf man sig till Petterssons bostad, der det fördes ett alldeles försvolat väsen. Här läto vi Wallin och Nathorst öfvertala oss att komma till Lindesnäs följande dag, hvilket vi naturligtvis som karlar måste hålla.

D 26 juni kl. mellan 3 och 4 fm. hade vi tillsammans med Pettersson ett festligt äventyr med ett par fulla bönder. På morgonen kl. 10 gingo vi till Postmästar Carpelan, der vi tillsammans med Lindblom, Pettersson och Wählstedt voro bjudna på frukost. Efter frukosten seglade vi tre och Pettersson till Storstens för att der tacka för sist och ta farväl av brudfolket. Kl. 2 voro vi bjudna på middag hos Jägmästarn, och sedan vi hos honom förtärt en värdig middag, seglade vi tillsammans med Pettersson till Lindesnäs. Då vi afseglade var kl. 6, men det oaktat framkomma vi ej, till följd af ett starkt motväder förvän kl. 10 em. Efter intagen suppe besågo vi först nejden, hvarefter viran och druckningen fortgick till kl. 4 på natten.

D 27 juni. Slogo vi käglox hela förmiddagen, gifvande regnet tusan. Efter middagen begåfvo vi oss iväg tillbaka till Näs, men hade äfven nu den oturen att få motväder, hvartföre vi ej framkommo förvän kl. 10. Till råga på olyckan kom ett hållregn, som varade i 2 timmar, så att då vi framkommo till Näs, fanns ej en torr tråd på kroppen. Framkomna till Näs beslöto vi oss att fortsätta vår väg till Floda, hvarför vi gingo in till heriskapet Wählstedt och togo farväl, hemtade våra renslar och tågade. Men komna till postkontoret stod Carpelan på trappan och bad oss stiga in och byta om kläder och äta smörgås. Efter en stunds tvekan gingo vi nu in på hans och Jägmästar Lindboms förslag att Svalling läg hos Carpelan och Djurk-lou och jag hos Jägmästaren. Efter en stabel quällsmåltid hos Carpelan och efter en stunds viraspelning gingo nu Gustaf och jag till Jägmästaren, der vi njöto en god sömn.

D 28 juni äto vi kl. ½1 !! Frukost hos Jägmästarn, hvarefter vi togo adjö af honom och gingo på uppskedsvisit hos Pettersson, Sedan han bjudit på några cognacar gingo vi till Carpelan för att taga farväl, och efter att hos honom ha fått ett par cognacar i pelsen, tågade vi äntligen från Näs till Björbo Gästgivarögård. Framkomna till den 1½

mil från Näs aflägsna gästgivarögården förtärde vi en enkel men välsmakande middag, hvarefter vi tågade vidare till Floda, der vi blefvo väl mottagna af Handlande K. Eriksson.

Insänt av Ann Borggren (Lindgren) Lund.

Täpp Erik från Heden
vattnar sin häst "Freja".

Foto från Märta Grönbergs.

Denna skylt har för en tid sedan kommit upp i Skansbacken. Detta tack vare Curt Nylanders enträgna uppvaktningar hos Vägverket. Nylander har nämligen uppgett för Vägverket och även för Näsvargen, att han med ganska stor säkerhet en mörk kväll i januari sett ett liknande djur på åkern strax bakom Faktens uthus. Varningsskylten är alltså befogad.

Foto Rålg-Päär.

Nedanstående klipp från tidningen

"VI" (nov-dec.-02)

Skrivet av Lars Westman.

Jag råkade köra förbi Nås i Dalarna och tar en sväng med bilen runt bland gårdarna. Folket i Nås hade gripits av en besinningslös längtan till Jerusalem. De sålde sina gårdar och for iväg.

Om inte Selma Lagerlöf hade skrivit sin "Jerusalem" hade de varit bortglömda idag. "Hon greps av deras öde", säger man, som om hon delat deras hänförelse.

I helsike heller; att sälja sina präktiga gårdar och hänga med predikanten Helgum till Jerusalem var ett uttryck för extrem dumhet.

Hon tyckte synd om dem, på gränsen till förakt. Mest upprörd var hon över att Stora Kopparberg köpt upp Jerusalemsfararnas skog för struntpengar, med en släkting till henne som agent.

Hennes bok skulle komma att handla om mänsklig dårskap och storhet. Jerusalemsfararnas brott var oförlåtligt; de hade sålt sina gårdar. Jag åker ner till stranden där det en gång gick en flottbro över till Nås kyrka. Här for Jerusalemsfararna över älven, på väg till Vansbro där de tog inlandsbanan ner till Kristinehamn och sedan vidare.

Det tar ett tag innan jag hittar det gamla brofästet. På pizzerian uppe vid stora vägen kan man inte hjälpa mig. De gör en bra pizza åt mig men pratar inte svenska. Kanske är de irakier eller kurder. Kanske sålde de sina gårdar för att ta sig hit.

Hemma i Kurdistan skrivs det romaner om deras öde, och kanske här i Sverige, av exilkurder som är tunnelbanevakter på nätterna.

(Rälg-Päär)

**KÖP NÅSVARGEN OCH GYNNA DIN
HEMBYGD'S FÖRENING.
UTKOMMER TVÅ GÅNGER PER ÅR
JUNI & DEC.**

Hej alla glada sommar-
grillare!! Här finns alla
tillbehör för en lyckad
kväll, stora saf-
tiga biffar,
starka kryddor
och härli-
ga såser !!
Men här
finns
också
dricka,
tidningar,
spel av alla slag,
filmer, bensin och oljor
och här finns posten !!!!

HA EN BRA SOMMAR MED OSS !!!

**NÅS
SERVICECENTER**

TELEFON 0281-30219

TANKAR UNDER EN BUSSRESA

Färg och form", konstföreningen i Vansbro, var på bussresa till Halmens hus i Bengtsfors. Resan gick genom Nås finnmarker och Värmlands bruksbygder. Hemresan var lång och sen. Vad tänker man då?

Nås förste examinerade skollärare Olof Falk tjänstgjorde i Nås nyuppförda skolhus, som högt och fint reste sig över dalbotten, nära kyrkan i Nås. I dag gamla skolan- bygdegården. Selma Lagerlöf gav skolläraren namnet Storm i romanen "Jerusalem". Och storm blåste det mellan kyrkan och skolan, mellan kyrkoherden och chartauanen D. B. Arosenius och skollärare Storm/Falk, missionsförsamlingens ordförande.

År 1880 hade skollärare Falk nått pensionsåldern. Hans slutlön var på 600 kronor. Inte så dåligt kanske för att vara på den tiden. Men beloppet var årslönen dessutom tillhandahöll kyrkostämman, som då var huvudman för skolan, bostad och lite mark och uthus så skolläraren kunde hålla sig med ko, gris, höns och kanske en häst. En häst till hans många tjänsteresor. Skolläraren hade nämligen tillsynen av alla ambulerande skolorna, som fanns i finnbyarna söderut i socknen. Och socknen var stor. Den sträckte sig ända ned mot värmlandsgränsen.

Nu blåste det upp en ny storm. Kyrkoherden var ej villig tillstyrka att Olof Falk skulle få behålla någon del av sin kontantlön eller sina naturaförmåner som pensionär. Skollärare Falk lämnade socknen. Brodern, Anders Falk, hade slagit sig ned som gästgivare och trävaruhandlare i Sillebotten, Silleruds socken i västra Värmland. Till honom flyttade Olof Falk som gårdskarll och gammeldräng.

Efter bara fem år hos brodern, dör Olof Falk. Innan dess hade han emellertid uttalat sin önskan, att efter sin död få vila på hembygdens kyrkogård i Nås. Efter häst kör därför brodern Anders stoftet efter sin döde bror den långa vägen från Sillebotten till Nås. Vägen förresten? Fanns det vägar genom Värmlands och Dalarnas skogar, när malin och kol fraktades över sjöar och kanaler och på räls, på fallbanor, sjöbanor och bruksbanor?

Ser ut genom bussfönstret i mörkret. Vi susar fram på Inlandsvägen och ser träden rusa åt motsatt håll. Här ute genom de mörka skogarna körde Anders Falk stoftet efter sin avlidne bror efter häst samma sträcka, som vi rusar fram. Titta ut och tänk på detta! Kanske det underlättar under en lång bussresa.

Gräsbergets fäbod, Nås. En av de sista dagarna i aug. 01

Rune Hedemo.

* Olof Falk.

se även Jont Anders Larssons levnadsbeskrivning.

Jag köpte små knölar från dalom
så fina och goda med skal om
av anrika Olérs-gåln i Nås,
så nu när jag smörjer mitt krås
det inte nån bantning är tal om !!

*Så skriver Sjö Anna i Sandviken, om
oss och vi tackar och bugar !!*

Bröderna Olérs AB.

Nederborg Nås

Telefon 0281-30261

Minnen från Nederborgs Folkskola 1952-1956.

Av tvillingsystrarna Heléna och Christina Nilsson.

Trots att jag är yngst av oss två, så har jag fått den äran att börja vår berättelse. Den 12e juni 1952 hade vi, som jag tidigare berättat, examen i Hjulbäcks småskola.

Hösten 1952 var det därför dags för oss att börja tredje klass och folkskolan. Nu fick vi mycket kortare väg till skolan. Dessutom fick vi börja cykla dit. Christina fick ärva mammas gamla cykel och pappa köpte en begagnad cykel för 40 kronor av Gubben Olsson till mig. Vi köpte färg och penslar hos färghandlarn och målade cyklarna själva. Vi höll till i Karlströms snickarbod. Vi hade samma färg på cyklarna som vi hade på våra

”strumpebandsknappar”. Christinas cykel blev skinande röd och min matt blå! På så sätt kunde vi skilja på såväl strumpor som cyklar! Senare fick vi även lampor, som vi kunde sätta fast på cyklarna. De behövdes verkligen de dagar, som vi hade slöjd och slutade sent på dagen eller när vi skulle cykla över bron till ordenshuset på pianolektioner för Gertrud Björkman eller Adolf Danielsson. Som belöning fick vi gå in på stora Konsum och köpa halstabletten Coryfin av Mats Greta. Därefter var vår käre magister Tore Hummel färdig med sin repmånad. Han kom som en frisk fläkt, nyutexaminerad från Karlstad seminarium med ryggsäcken fullproppad med många nya pedagogiska idéer, som han med stor entusiasm tog sig an för att förverkliga på sina adepter. Det var vi, åtta flickor och sju ton pojkar, som under de följande fyra åren fick ta del av dessa idéer. Några flyttade och andra tillkom under tiden, men vi blev alla ett sammansvetsat gäng, som än idag känner stor gemenskap. Tore sa många år senare, att vi var hans bästa klass. Jag tror det berodde på att vi just **var** hans **första klass** och vi var så positiva till allt. Varje morgon hade vi morgonbön. Vi sjöng psalm 35, Vänligt över jorden glänser, som magistern

spelade på tramporgeln och därefter läste vi Fader vår. Skoldagen avslutade vi alltid med Herrens välsignelse.

En av Tores första åtgärder var, att flytta isär Christina och mig.

”Vad gör du då”, frågade han en dag Christina. ”Jag tar reda på Helenas läxböcker”, blev svaret. Jag var nämligen inte alls skolmogen, eller också var jag bara otroligt bekväm. Varför skulle jag göra något, som Christina kunde göra åt mig? Nästa dag, fick alla elever byta platser. Christina och jag kom i var sitt hörn av skolsalen och jag hade darrat på underläppen, berättade Tore flera år senare, när vi var kolleger. Så från den dagen började jag ta vara på mig själv.

När vi gick i tredje klass cyklade vi till storsten på Storstensgården i Heden och blev mycket imponerade av vad inlandsisen hade åstadkommit. Då

Klass tre höstterminen 1952.

Bakre raden: Bo Skansen, Israels Bertil Johansson, Olle Söderlund, Utby Kjell Larsson, Jan Hell, Per-Åke Waltersson, Rolf Halfvarsson, Östen Lissjanis, och Gunnar Täpp. Mellanraden: Kenneth Berg, Tony Tysk, Ove Sandström, Mört Naemi Larsson, Inger Lööv, Anna-Maja Rööd, Harald Eneroth, Lennart Juhlin, Rolf Falk, Lennart Halfvarsson och Tore Hummel. Främre raden: Orr Åke Pettersson, Margareta Norström, Hillevi Netzell, Heléna och Christina Nilsson samt Anita Kroon.

hade vi också våra livs första grupparbete och vi fick bygga stenåldersbyar i kartonger. Vi hade det som hemuppgift och Ann-Maja, Christina och jag var på Hjärpholn och byggde vår fina by. Så kom Gösta Tysk och fotograferade våra mästerverk. Då var vi mycket stolta.

Till jularna hade vi Luciatåg och spelade teater,

som föräldrarna kom och tittade på. Jag blev aldrig vald till Lucia, men fick vara tärna eller spela fattig flicka istället, vilket passade mig bättre. Jag fick en röst till Lucia en gång och då gick det ett sus i klassen! Jag fick veta senare, att det var Kaj som röstat på mig, ty han var litet förtjust i mig!

Magistern införde gymnastik på schemat. Vi fick sy gymnastikkläder i slöjden och så fick vi ha gymnastik i klassrummet, bara Christina och jag hade blivit färdiga med våra dräkter! Vi hoppade, så att även det stora skåpet också hoppade och jag undrar just hur de hade det i klassrummet under oss! Vi hade vedträn som käglor när vi skulle rulla bollar. Någon duschning var det inte tal om. Det var ju bra, att vi fick gå till bastun varannan lördag!

När jag inte förstod bråk i matematiken, fick jag gå till Majas affär och köpa en chokladkaka för 2 kr. Den var delad i många små rutor, så alla eleverna fick var sin ruta. Jag fick två rutor, så jag verkligen skulle förstå vad bråk innebar. Detta knep har jag själv använt många gånger i min undervisning. Att jorden är rund, hade jag också svårt att förstå. När magistern hade förklarat blev mitt svar: **"Men då måste kineserna gå på huvudet!"** Detta blev ett bevingat ord, som Magistern sedan använde i sin vers i min poesibok.

Vi var den första klassen i Nås som började med engelska i femte klass, så nog kan vi kallas pionjärer. När vi läste om Europa i femte klass hade vi också grupparbete. För att jag skulle nå upp till kartan, fick jag ställa mig på orgelstolen. Den stod inte så säkert på podiet, utan jag ramlade naturligtvis av och fick en stor bula i pannan. Andra lärare kom in och inspekterade min bula. Efter lunch kunde jag återuppta mitt lilla föredrag, stående på golvet!

På vintrarna åkte vi skridskor på älven. Vi hade halvror, som man skulle veva ihop med en vev. Jag vet inte hur många vevar jag tappade bort på isen. Därefter fick vi ärva bandyrör efter våra bröder, så inte blev vi några skridskoprinsessor precis.

En gång varje vinter skidade vi till skolan, sedan över älven till Järknippan och åkte i backen hela dagen och åt medhavd matsäck. Sedan hade vi minst 5 km hem på skidor!

Vi klagade aldrig, utan tyckte att det bara var roligt.

Olle Söderlund fick oss att skratta många gånger. En gång, när magistern frågade honom vad han tuggade på, blev svaret: "Vänta ska jag se efter."

Så tog han ut något ur munnen, höll upp det och betraktade föremålet mycket noggrant, varefter svaret blev: **"En ulltuss!"**

En annan gång, satt han och tittade ut genom fönstret och drömde, räckte upp handen och sa: **"Magistern va solen skiner konstigt!"**

Tore var sträng, men rättvis och ville verkligen att vi skulle lära för livet.

Efter sjätte klass gick vi skilda vägar, men vi känner fortfarande stor gemenskap. Vi var ju som en stor familj och hade så många roliga stunder tillsammans.

När vi 1976 träffades 20 år efter det att vi slutat sexan, höll Lennart Halfvarson ett fint ta till Tore, där han tackade honom för den fina start han givit oss alla. Det kunde vi ju inte förstå då 1956, men som vuxna insåg vi, att vi fått den bästa tänkbara skolgång i den gamla folkskolan, som t.o.m. är omtalad i världslitteraturen. Vi har verkligen något att vara stolta över.

Vi träffades för 6 år sedan och i sommar är det dags igen. Det ser jag verkligen fram emot.

Då ska jag läsa högt ur min dagbok från 1956 och ur poesiboken, som alla klasskamrater har skrivit i.

Det är ju synd att Tore inte längre kan vara med oss, men han sitter säkert i himlens storstuga och minns den ljuva tiden och gläds med sina första adepter.

Jag har själv varit lärare i 36 år. Det är ofta som jag i min egen undervisning sänder tacksamhetens tankar till Lärarinnan från Hjulbäcks småskola och Magistern från Nederborgs folkskola i Nås. De lärde verkligen för livet.

Hälsningar till Er alla läsare och återvändare från en till Orsa utvandrad Nåsvarg.

Helena Norin (f. Nilsson).

Hej alla glada läsare av Nåsvargen!

Här kommer några minnen från min skoltid i Nederborgs skola. Jag begränsar mig till 6:an, eftersom min tvillingsyster Helena skriver om de andra läsåren.

Vi började i 6an i augusti 1955. Vår magister hette Tore Hummel. Han hade året innan, i november, gift sig med sin Kerstin i Nås kyrka. Vi, hans elever, bildade "häck" i vapenhuset, för det var kallt ute.

När deras dotter Annica föddes i maj -56, stickade och sydde vi flickor kläder till henne. Jag tror att pojkar i klassen blev avundsjuka, så när vi

fick examen gav de magistern fiskeutrustning. Någon gång under vårterminen cyklade hela klassen till Dala-Järna. Vi besökte en klass på Myrbacka skola. Vi flickor spelade brännboll och pojkar fotboll. Vi åt skolmat där. Jag minns bl.a. att vi fick knäckebröd med messmör på, men vilken mat vi fick kommer jag inte ihåg.

Vi började tidigt samla in pengar till vår skolresa, som vi skulle göra när vi slutat 6:an. Hela klassen var engagerad. Vi sålde frön, Dalarnas Jul och hade pappersinsamling. Varje fredag lämnade vi pengar till skolresan. Vår magister, som härstammade från Dala-Järna hade bra kontakt med "Skrot Holger", som bodde där. Han lovade att ta hand om vårt insamlade papper.

Eleverna i klassen "delades upp" på byarna i Nås. Helena och jag fick Stationsområdet på vår lott.

Harald Eneroth han var fiffig han. Han gick till Halfvarsons affär och köpte frimärken, som han debiterade sin far läkare Eneroth. Sedan skickade Harald efter tunga kataloger. När de kom, blev de ett "tungt" tillskott till vår insamling. Vi lagrade vårt papper och tidningar i skolans uthus. Det blev många ton.

I början av juni åkte vi till

Stockholm på vår efterlängtrade skolresa. Det var en stor upplevelse, för många av oss hade aldrig varit i vår kungliga huvudstad förut. Vi åkte tåg. Förutom magister Hummel var det också en kvinnlig ledare med. Jag tror hon var från Björbo. När tåget passerade Bålsta, vinkade Helena och jag åt vår moster (Elsa Wiell) som stod på perrongen. Hon såg oss. När vi var framme vid Stockholms central, ramlade vår kvinnliga ledare när hon steg av tåget. Hon fastnade med foten mellan tåget och perrongen. Det gick bra som tur var.

Vi inkvarterades i en skola på Karlbergsvägen,

nära Odenplan. Reglerna var stränga. Vi måste vara inne senast kl. 22.00. I Stockholm besökte vi Tekniska museet, Skansen, Gröna Lund, Solliden, Gamla stan och Bromma flygplats.

Tekniska museet var mycket intressant. Där fick vi elever göra många experiment. Vi åt sedan mat på Sollidens restaurant. Vi fick beröm av personalen, De tyckte att vi var artiga.

På Bromma flygplats fick vi en guidad tur. Vi var mycket spända och nyfikna inför detta besök.

Gamla stan var en upplevelse med alla dessa smala gränder och den långa affärsgatan Västerlånggatan.

När vi var på Mynttorget fick Helena hicka. Tore lovade henne 25 öre, om hon kunde hicka en gång till. Och det kunde hon. Hon fick sin 25-öring.

Bromma flygfält vid vårt besök där, sommaren 1956. Bakre rad: Israels Bertil Johansson, Harald Eneroth, Jan Hell, Kaj Norberg, Kenneth Berg, Gunnar Täpp, Ove Sandström, Per-Åke Walterson, Lennart Juhlin, Rolf Halvarsson, Olle Söderlund och Utby Kjell Larsson. Främre rad: Sören Thörn, Östen Lissjanis, Margareta Norström, Helena Nilsson, Inger Lööv, Christina Nilsson, Lennart Halfvarsson, Orr Åke Pettersson, Bo Skansen.

En av kvällarna fick vi hälsa på våra släktingar, om vi hade några i Stockholm. Östen besökte en morbror och Helena och jag vår morbror och moster i Björkhagen. Här kommer till sist utdrag från min dagbok.

12/6 1956. I dag har vi haft examen. 1:a timmen hade vi räkning. 2:a timmen naturlära och 3:e timmen sång, läsning m.m.

Vi hade samlat pengar till magistern. Vi köpte en julgransbelysning. Vi samlade 2 kr var. Pengarna som blev över satte vi i en liten björk. Det var cellofanpåsar vi lade pengarna i. Helena och Lennart Halfvarson lämnade fram det på sista timmen.

Från min skoltid i Nederborgs skola har jag många roliga och trevliga minnen. Detta är bara ett axplock av dem.

Hälsningar från en utvandrad Nåsvarg. Jag är nu bosatt i Vansbro sedan 1968.

Christina Stefansson (f.Nilsson)

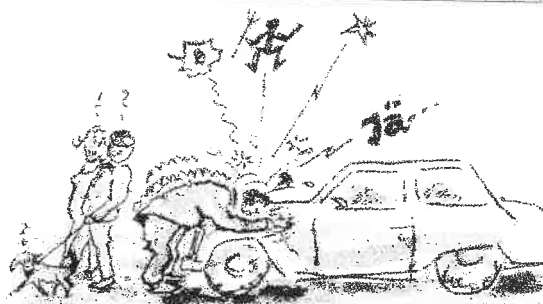
Från Ing-Britt Bergsten i Vansbro, kommer dessa minnen från förr, om nöjeslivet i Närsen, det är Karl Bergsten som minns.

I början på 1920-talet iordningställdes en fotbollsplan på en myr nere vid stora vägen. Bypojkarna och kamraterna från Lindesnäs bildade idrottsföreningen IF Frisk. Där utkämpades sedan många duster med lag från andra trakter. 1925 ordnades en utomhusfestplats i byn av idrottsföreningen. I början var det en ensam dragspelare som spelade till danserna, då fick bypojarna turas om att hålla honom fri från mygg och knott. När dom blev äldre fick dom ta emot dansbiljetter, stå i skjutbanan eller kanske ta inträde. En dansbiljett kostade 10 öre, 3 för 25 öre. Korv såldes av en man som var lite buktalare, så "korven" talade om när den var varm. Lina Olsson kokade kaffet där i många år. Innan tombolan kom så fanns ett lotteri, det var en stor låda med sågspån i, där konstgjorda blommor var nedstuckna med en lott fäst vid skaftet. Pris 25 öre, högsta vinsten mellan 1-200 kronor, annars mest kرافs. Byn hade en egen dansorkester 1932-35 "Edgards kapell", Ernst Warg och Valter Karlsson dragspel, Lasse Hansson fiol, Elov Karlsson banjo, Tore Warg trummor. Utom att spela vid danserna i Närsen, spelade dom i Sågen och på några platser i Värmland. Det kunde vara upp till 400 besökare på festerna och alla var ju inte logemedlemmar. En pingst blev det bråk mellan Västerfinnar och besökare från Rävåla. Och på midsommarnatten blev det ett rejält slagsmål. Tegelstenar och vanliga stenar, träpåkar och annat ven i luften, polis tillkallades men några större skador blev det konstigt nog inte. 1931 byggdes en samlingslokal i Närsen, som senare fick namnet Varggården, där det sedan spelades både revyer och sketcher. Nyårsrevyerna var populära, lokalen var alltid fullsatt. Signe Bergsten och Wilhelm Becker var ett radarpar i revyerna. Som det nya året agerade någon gång lilla Naima Borg. Även till påsk spelades revyer och sketcher. Den första biofilmen visades på Varggården omkring 1937-38. Det var en man från Värmland som kom med lastbil och tält, elen fick han från bilen. Efter kriget kom logen i Sågen med en stor låda med grejer och visade film. Senare delades köket av

till ett maskinrum, och så visades film mera regelbundet, tills TV gjorde sitt intåg. IOGT höll till i skolan först, men sedan lokalen byggts flyttade man dit. Där hade man mycket trevligt t.ex. på Systrarnas och Brödernas afton. Ett stort nöje var också att ro över till "Kvarna" och fiska, då låg man över i "kvarnkojan" Varma sömmarsöndagar gick man ned till sjön och badade. De äldre badade inte, men det var trevligt att träffas och se på ungdomarna. En gång hoppade en tant helt ogenerat i sjön som Gud skapat henne. Och för att roa låtsades Forsmark, en annan gång, ramla från en sten med kläderna på. Men för Helge Bergsten gick det illa han dök och hamnade så illa att axeln gick ur led. Han fick då åka MC med sin bror den långa och guppiga vägen till Nås sjukstuga, ingen nöjestrupp direkt. Till Valborgsfirandet samlades hela byn. Det var en tid då man hade två brasor, en enligt gammal sed den 11 maj och en sista april. Ungdomarna lekte "laten" m.m. och kastade gräshoppor. IOGT och idrottsföreningen har betytt mycket för invånarna i Närsen.

Om någon har ett foto från festplatsen i Närsen, skulle jag sätta stort värde på en kopia, jag har telefon **0281-71435**.

Ing-Britt har även skickat med en ritning på festplatsen i Närsen den måste på grund av utrymmesskäl utgå Red.

...låt inte dina hänslor ta överhand, ring.....

Fäbodinventeringen del 5

Drafsberget, inkl. Hjulbäcksbua och Styggbäcken samt Gubbholn .

Samtliga dessa fäboddar utom Gubbholn härrör från mitten till senare delen av 1600 talet och uteslutande tillhört Hjulbäck och Svedens byar. Det skall ha funnits 17 st. fäboddar omkring sekelskiftet vid inventeringen 1957 inkluderande Drafsberget Hjulbäcksbua och Styggbäcken . Ägarna till fäbodarna omkring sekelskiftet är följande.

Skans Lasses, Skans Erkes, Byns Lasses, Byns Olles, Olov Svedmans, Dalmans Olovs, Anders Jon, Tuppens, Cristoffers , Skansens Lasses, Jöns Erkes , Busk Larses, Holm Larses, Holisbettes , Holpers Lasses, Mickellind Erkes, Sammils Larses,

Drafsbergets fäb. som är belägen ca. 5 km öster från Nås kyrka på Norra sidan av älven i sö. sluttningen av Drafsberget ner mot Drafstjärn ,inte långt från Floda rå .

Till Drafsberget fanns en cykelväg från landsvägen strax öster om Ängbrobäcken men den har försvunnit med åren, jag minns själv när vi cyklade dit för att se på en spelgalen Tjädertupp som uppehöll sig vid fäboden och vi fick även se då denna Tjäder anföll Busk Lars och högg in näbben i handflatan på honom så blodet flödade ,det kunde ha varit på senare hälften av 1940 talet

1. *Busk Larses enda stugan som finns kvar i Drafsberget väldigt bra stuga med en stor välbehållen ekonomibyggnad med ladugård, ägs idag av Busk Karl-Erik . Men den ursprungliga stugan har blivit flyttad till Styggbäcken där även Buskans hade odlingsmark*
2. *Sammils Lasses där Sammils Anna idkade fäbodbruk så sent som på slutet av 50 talet, stugan och ladan blev nerriven och flyttad på slutet av 80. el. början av 90 talet till Lortlindor ett buställe i Floda socken som ägs av Titti och Ulf Lööv*
3. *Holpers Lasses stugan har blivit nerflyttad till Bäcknäset vid Hjulbäcksviken och används där av Holpers Bibbi och Carl-Gustav Byström.*
4. *Skansens Lasses har sålts till Bergslaget men ladan som fans kvar har köpts av Lars-Gunnar Lindgren och uppförts vid Borghua.*

Sedan har det funnits myrslogar som använts ner mot Drafstjärns nv spets men det är tveksamt om det varit någon annan odling än myrslätter där, så möjligen någon enstaka myrlada.

Landstigning från pråmen på busidan av älven. Jont Erik och hans sista häst .någon gång på 50-talet.

Två Nåspojker sôm siklä ät lansväjen tä Järna döm va nog på väg tä paviljongen på dans, nöstans i början å Kvárnåkrar stog hä e Järnamänniska ö grov jolöpplär mä e grävu mä skaftä milla benar sô tjortiln fladdrä baki ändån , "Eda Du hä e full mumma hä" ropt döm tä ho ; Jojomen pöjker he e sôm hä skull vär jälda för jämnån.

Styggbäcken eller Siggebäcken och Hjulbäcksbua är belägna på södra sidan av älven med odlingsland som förbundet bägge dessa ställen och det har använts rätt ofta av samma ägare som även haft fäbod i Drafsberget, och genom att det var bördigare odlingsland längs älven kom det att bli mera utnyttjat som fäbodbruk på sommaren och hösten.

För flytten av kreaturen över älven användes en överfartspråm som på senare tid försågs med en grov vire eller lina som var fästad på var sida av älven och försedd med flytande stagflottar som höll upp linan som gick genom linblock på lagom höjd på pråmen så att linan kunde bekvämt användas att dra pråmen över den strida älvfåran. Överfarten var belägen strax norr om järnvägsbron där byrålet mellan Hjulbäck och Nederborg låg. Även Borgbufolket använde samma överfart (Järnvägsbron byggdes först på 1906).

1. **Holpers Lasses** närmast Floda rå vid sydspetsen av Prästön hade Holpers sin odling där finns idag en stuga i bra skick som ägs av Karin Sandins dotter Gun, ursprungsstugan som blivit delad och bortflyttad härrör från 1698, men mjölkstugan och en av höladorna finns kvar.
2. Sedan fanns tre odlingar kallade arvingarnas innan man kommer till Sammils där krafledningen blivit dragen rätt genom bulindan men rösen vittnar om den ursprungliga stugplatsen. På sö sidan av Styggbäcken (den bäck som slingrar sig ut i älven från Sälsslottens blötaste parti) kommer man till Buskans lida eller fäbodvall.
3. **Buskans** en stor gård med stora uthus som användes än idag men hade kreatur bara för 25 tal år sedan och ägs idag av Busk Carl-Erik, där han använder ursprungsstugan från Drafsberget som boningshus, hela stället är i väldigt bra skick. sedan tre odlingar.
4. **Svedmans, Tupps Mats och Byns Olovs** och Längre in mot järnvägen hade korsnäs en odling som arrenderades av Olars Lars kallades Råbackar och hade fäbodbruk där.

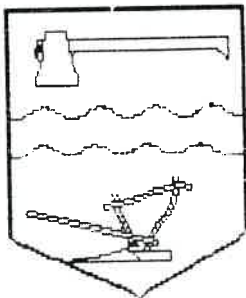
Hjulbäcksbua.

5. **Anders Jons** odling som senare ägts av Olérs där Ulf Thorgren och strax sydöst därom har Bons Birger uppfört var sin stuga samt Birgit och Ann-Gret, Karl-Adrian och Anna Lindgrens döttrar har stugor som också kommit upp på senare tid men i väldigt bra skick.
6. **Kristoffers** är nästa odling 2 st. innan man kommer till Tupps Mats där står en lada kvar.
7. **Byns Olovs** där en stuga finns som är i bra skick trots att den funnits sedan förra seklet ägs av Inger och Börje Berg medan ladan tillhör Holpers Erik sedan kommer man till en som är i väldigt bra skick och ägs av Gästgivar Annas son Lars Liw och Ylva som är bosatta i Nora, nästa odling har tillhört
8. **Israels Olov** där har John Israels uppfört en stuga på senare tid som är i bra skick. Bergslaget och Korsnäs har också ägt odlingar mellan dessa nu nämnda och det kan förklara att många blev sålda till bolagen omkring sekelskiftet det kan vara Mickellinds, Holisbettes, Dalmans mfl. måhända utvandringen bidragit till detta?

Gubbholn. Som är belägen på nordöstra sidan av älven vid övre forsacken av Drafsforsen mellan gamla landsvägen och älven. Ett väldigt välvårdat ställe som ägs av Anders Lasses Eriks dotter Kicki som är bosatt i Stockholm.

Gästgivaren Nils Eriksson i Nederborg skall genom tillverkning av en sockenkista med tvenne lås fått i betalning en bit mark på norra sidan av älven år 1762 och genom detta kom Gubbholn till. Och om Anders Jon har kommit in i bilden och av den orsaken blev Anders Lasses ägare. Detta hade ingen direkt anknytning till Hjulbäcksbua fäbodskog för odlingarna vid Gubbholn kallades Drafsängsbackarna och tillhörde Nederborgs övriga odlingar på Drafsängarna tillhörde Nederborgs bönder och vissa hade lador och övernattningsmöjligheter även där.

Härmed litet historik om våra förfäders förhållande i fäbodbruket. Därmed....
Ett stort tack till alla de som bidragit med information till 5 e fäbodinventeringen N-E Jons.

Efter denna kalla och snörika vintern kanske vi kan hoppas på en lika lång och varm sommar som förra årets, "hä va en seg sômmôr" som Pellas Kent beskrev den. Även till detta nummer har det kommit in material till alla 24 sidorna, detta är ju i och för sig ett litet **jubileumsnummer** kan man säga eftersom det är **10:de årgången**.

Har ni sparat alla nummer från juni 1994 så har ni nu en mycket unik, dokumentär samling, har ni missat något nummer så tala lite snällt med Hed-Gunnar (tel. 0281-30098) så kanske det ordnar sig. Skicka gärna foton, **men** med namn på evt. personer, likaså **plats** och helst ungefärligt **årtal** och så naturligtvis era egna **upplevelser** och **minnen**. Och till er alla annonsörer ett jättestort tack för att ni ställt upp nu och dessa 10 år som gått, hoppas också att ni i fortsättningen gynnar hembygdsföreningen.

Till alla läsare en trevlig, varm och solig sommar 2003 !
Rälg-Päär.

Från Utby Olle kommer detta smått unika kort. Det är från Nås IF:s festplats på Orrbacken, med Hans Erik Nääs och sångerskan Majt Spansk, året var 1944. Olle gör oss också uppmärksamma på sångerskans omklädningshytt, skynket till höger.